

ÖZET

Tarihten günümüze masallar toplumların kültürlerini, örf ve adetlerini yaşam felsefelerini, algılarını yansıtmaktadır. Ait olduğu toplumdaki bireylerin hayal gücünü genişleterek, masalların içeriğinin zenginleşmesini sağlamıştır. Masallar bir sözlü kültürün yansıması olarak kulaktan kulağa anlatılarak, tüm dünya coğrafyalarına yayılmış böylelikle kültürler arası aktarıma öncülük etmiştir. Masallar halkın bir ürünü olup, insanların başına gelen ve gelebilecek olayların abartılı bir şekilde anlatıldığı metinlerdir. İlk masallar insanların doğayı anlama ve bilme isteklerinin bir sonucu olarak hayvan masallarını oluşturmuş, hayvanlara çeşitli sembolik anlamlar yüklemiştir.

Masal aynı zamanda kültürel olarak farklı coğrafyalara yayılmış ve böylece benzer özellikler ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda Anadolu ve Kırgız kültüründe masallar ve masalların unsurları benzerlik göstermiştir. Anadolu toplumu, ata kültürüne bağlı bir halk olduğu için çevresinde olup bitenleri bir şekilde açıklamaya çalışmış ve nesnelere çeşitli anlamlar yüklemiştir. Anadolu halkı tabiat özelliklerini, insanları ve toplumsal ilişkileri sembolleştirerek, değer yargılarına ulaşmış, iyilik-kötülük ve ahlak değerlerini masaldaki kahramanlara yüklemiştir. Kırgız toplumu da Anadolu toplumu gibi kendi inançları doğrultusunda benzer davranışlar sergilemişlerdir.

Çalışmada Anadolu ve Kırgız masalları karşılıklı olarak incelenmeden önce masallar ile ilgili bilgiler verilmiştir. Masalların unsurları, masalların tipleri ve sınıflandırılması, kaynakları ele alınmış, daha sonra Türk halk masalları hakkında genel bilgi verilip, halk masallarının kendi içindeki sınıflandırması yapılmıştır. Anadolu sahasında masal tasnifleri teker teker incelenmiş, örneklerle somutlaştırılmış ve aynı yöntem Kırgız halk masalları için de uygulanmıştır.

Anahtar kelimeler: Sözlü edebiyat, masal, Kırgız masalları, Anadolu masalları

ABSTRACT

From historical to modern, fairy tales reflect societies' cultures, customs and traditions, philosophies of life, perceptions. It has enriched the content of fairy tales by expanding the imagination of individuals in the society to which it belongs. Fairy tales spread across the world geographies by telling word of mouth as a reflection of an oral culture, thus leading to intercultural transfer. Fairy tales are a product of the people, they are texts that exaggerate the events that happen to people. The first fairy tales formed animal fairy tales as a result of people's desire to understand and know nature, and they imposed various symbolic meanings on animals.

The fairy tale also spread culturally in different geographies and thus similar features emerged. In this context, tales and elements of fairy tales showed similarities in Anatolian and Kyrgyz culture. Since Anatolian society is a people attached to an ancestor cult, they tried to explain what was happening around them and put various meanings on objects. The Anatolian people have reached the value judgments by symbolizing the features of nature, people and social relations, and uploaded the values of good and evil and moral to the heroes in the fairy tale. The Kyrgyz society, like the Anatolian society, has demonstrated similar behavior in line with their beliefs.

Before the Anatolian and Kyrgyz tales are compared mutually, information about the tales is given in the study. Elements of fairy tales, types and classification of tales, sources are discussed, and then general information about Turkish folk tales is given and classification of folk tales is made. Fairy tale classifications in Anatolian field were examined one by one, embedded with examples and the same method was applied for Kyrgyz folk tales.

Keywords: Oral literature, fairy tale, Kyrgyz tales, Anatolian tales